„ЗАСТАВА“ излази редовно: средом, петком недељом, на целом табаку, а и уторником на по табака.

ЦЕНА ЈЕ ОВА
за Аустро-Угарску:
на целу годину . . . . . 14 ф.
на по године . . . . . 7 „
на четврт године . . . . . 3 „ 50 н
на један месец . . . . . 1 „ 20 „
За Србију:
(у сребру.)
на годину 35 дин. на пола године 17½ дин.
на четврт године 9 динара.

ЗАСТАВА.

ОГЛАСИ рачунају се по 6 новч. од сваке врсте оваких ситних слова, а за жиг се плаћа по 30 новч. сваки пут.

ДОПИСИ шаљу се уредништву, а предплата и огласи администрацији „ЗАСТАВЕ“ у Нови Сад, у дунавској улици.
РУКОПИСИ не враћају се натраг.

Поједини бројеви листа у месту могу се добити по 10 нов. у трговини Љ. Стефановића и у књижари браће М. Поповића.

БРОЈ 192. У НОВОМЕ САДУ, У НЕДЕЉУ 19. (31.) ДЕЦЕМБРА 1876. ГОДИНА XI.

ТЕЛЕГРАМ „ЗАСТАВИ.“

Београд 17. децембра. Питање о поднешеној оставци садањег министарства коначно решено. Министри остају утврђени у својим досадањим министарским звањима.

Сплет 17. децембра. Јуче на вече војвода Мусић из Беча паробродом дошао. Овде у народној читаоници од чланова дочекан и поздрављен. После свечана вечера, где учествоваше др. Мангер, др. Тецилазић, Јован Метлицић и Мита Јанковић из Беча. У поноћи отпраћен војвода усклицима до пароброда, на којем јутрос отпутовао Дубровнику.

Београд 17. децембра. Кнез је на подне оставку министарства коначно решио, да досадањи министри остају утврђени у својим звањима.

НА ИЗМАКУ ПРИМИРЈА.

Што се ближе примиче крај примирја, то се већа живахност опажа у политичном свету. Примичу се знаци, који показују, да је бура близу, која ће да се излије над истоком. Из даљине се већ прислушкује ломњава и тутањ, под којим ће се задрмати турска царевина.

Јужна руска војска примиче се Пруту ближе и чека само на заповест, кад ће да пређе границу. Има их, који знају већ и дан, у који ће се да збуде тај повеснички чин. Тој војсци за главног команданта намењен је био велики кнез Никола, брат царев. Но како је исти оболео, то је преузео команду славни војсковођа Кауфман, који је у киванском походу лаворике побрао. Шат та промена небуде на штету, већ у корист ослобођењу хришћанском.

И у кнежевинама српским стоји запета пушка. Који су трубили по свету, да је Србија малаксала духом и да жели мира, ти ће се на скоро уверити, да су лажи раструбљивали. Истина је, да је народ у Србији вољан, да истраје у овој мучној борби до краја, јер је уверен, да се велика дела обављају само са великим жртвама и напорима.

Војска и њихове воће одлазе на опредељена места и чекају само, да се даде абер јуначкоме боју и међану. Ни афера с аустро-угарским монитором није могла пореметити тога духа у Србији. Министарство Ристић-Грујићево остаје утврђено на своме месту. Пријатељи великог народног подузећа само се томе радовати могу. Не само, што је право, да они људи доврше дело, који су народ у бој повели, не само, што је у невреме, кад би се у овом часу мењала земаљска управа већ и зато, што једино у садањем министарству народ српски подпуног јемства имаде, да ће Србија само тад оставити на страну оружје, кад буду остварене жеље и надања српска, — због свега тог нека је топло поздрављено народно министарства, сад после мониторске афере.

Непријатељи Српства бадава су ликовали. Место Ристића може кнез Вреде путовати, јер се ево јавља, да тражи свој одпуст. Но ма како било у тој последњој ствари, Србија остаје непоколебана и једино устремљена својој великој мети

Што важи за Србију, то важи и за све остале борце српске у Босни и Херцеговини, а погладито важи за дели-јунаке црногорске. Жица са Цетиња јавила нам је, да су главне војводе Божо Петровић и Вукотић отишли на бојно поље, један у Арбанашку, други у Херцеговину. И тамо је дакле све спремно и убојно и само се чека на рок, којим ће истећи ово двомесечно примирје, па да се опет почне разлегати јуначки поклич на све стране балканског полуотока.

И дипломација се у последњим часовима ужурбала. Што није за толико дуго време учинила, то хоће да изради сад — пред божић. Хоће да споји ватру и воду, хришћанску човечност и турско дивљаштво. Игњатијев и Салисбери сложили се у том, да Белгијанце као жандаре пошљу у Бугарску и то да буде јемство, да ће се извести автономија у побуњеним покрајинама онако како то Русија предлаже. Енглеска ће предујмити Белгији на ту цену новаца, а Европа ће јој зајемчити морално и материјално.

Хоће ли Турска на то пристати, све ако Белгија буде вољна ил приморана, да се прихвати тог неизведљивог посла? Веле да неће. Мидат је пуцњавом топова огласио устав у Турској баш у оном часу, кад су се посланици састали у конференцији, да већају о успостави мира. Тим је унапред одговорио на закључке европске,

Но све и кад би Мидат под притиском енглеске претње у последњем часу попустио, мислећи да би тако обезоружао Русију а за Турску времена добио, и у том случају тврдимо ми, да се тим путем до мира дошло неби. Ствар би цела тада запела на другом крају, на српској страни, и место да се Русија изигра, био би само Мидат изигран.

Кажу да је то вешт човек. Ако је тако, онда ће увидети, да је садања европска констелација повољна за Русију да реши источно питање у свом смислу. Та повољна констелација трајаће дотле само, док Француска не буде подпуно опорављена. Због тога се Русија журити мора и због тог неће смети допустити, да се цела ствар одгоди сад, кад се већ толико развила.

У томе је тежина садањих политичних прилика. То зна цео свет, знају нарочито руски државници, који могу да доглеђају и оне замршаје; који би настали, кад би се опорављена Француска помешала у решење тог питања. С тога се слабо верује у успех конференције и свако очекује крвави расплет. То зна и Мидат, па ће према томе удесити свој рад и гледати, да спасе оно, што у таким приликама спасти може, а то је још једино спољашњи углед турске царевине.

Но ма како испала његова одлука, ми смо тврдо уверени, да ће се овога пута источно, а именито српско питање решити морати. У твм нас уверењу подржава констелиција, коју горе обележисмо. Могуће је истина, да се ово примирје дипломатском вештином ил попуштањем од стране Турске, напосљедку рачуном саме Русије, да се велимо то двомесечно примирје још на које време продужи. Ал покрај свег тог мора ће крв и челик учинити краја тим источним заплетима. То ће морати да буде, та пре, та после.

За српски народ то је утеха и јемство боље му будућности. Велике су жртве, које је наш народ до сад принео, ал' те жртве неће у заман изгорети на олтару слободе и величине народне. Рат који ће се скорим наставити, донеће слободу и самосталност српском народу. И само је рат у овим приликама добродошао. Нека буде руско-турски рат локализован, или нека се и Аустрија са својим захтевима у последњем часу пријави на деоби, као што постављање корова под Родићем и Молинаријем наговештују, па нека се напоследку изроди и сам светски рат, — за Српство горе испасти неће, но што би било, кад би се сад престало ратовати и почело дипломатским крпама да привезују ране, које је народу нанела дуга и мучна војна српска.

Пристанак на мир, како га дипломате у Цариграду кроје, био би од српске стране самоубилачки чин. С тога држимо, да до таког мира доћи несме, док је српског зора и поноса и док су на политичном европском небу прилике оваке, какве су. На измаку примирја нек се дакле са српске стране безобзирце удешава грмљава од топова, јека од пушака и песма од јунака. А све то нека престане само онда, кад српски друмови пожеле Турака, а Турака више не буде.

ПОЛИТИЧНИ ПРЕГЛЕД.

Јавна гласила не престају наговештавати блиски ратни сукоб између Русије и Турске. Тако једноме листу с руске границе јављају: Што миротљубивије лице праве руске дипломате, тим веће неповерење треба имати у блиски развитак ствари. Тобожње одустајање од намере окупације, најсумњивији је знак; ми ово тврдимо, ма да то парадокс изгледа. Нема у Русији ни једног човека, који верује, да би се влада тиме задовољила, што би се страни војници побринули за извађање реформама у Бугарској. За цело се не би војска у тој мери кретала, када би се задовољили с таким изласком, који би се у целој Русији сматрао као погибија руске политике и то у времену, када узбуђење духова сваким даном расте и када владу на акцију натерује више унутарњи немир него ли спољашњи углед. Ни влада се не вара, но знаде, како су духови у земљи узбуђени, ма да се све и сва чини, да изрази огорчености не изађу на видик, а и руски штампарски и поштански одношаји таки су, да се за тако шта не може дознати. Помирљиво лице, које прави ђенерал Игњатијев у последње време, само је средство, којим да се порта као ратоборни део представи. У Русији означавају и отпуштање великог везира Мехмед-Ражди-паше као изазивање, именовање Мидат-паше као објаву рата. Ако би пак порта претекла Русију у изјављивању помирљивих немара, ако би показала крајну попустљивост, то ипак неће бити оскудице у случајевима, који ће рат ускорити. Сваки тренутак може донети тако изненађење...

Ми смо већ саопштили брзојавним путем вест, да је белгијска влада одбила предлог, који је на то смерао да 6000 Белгијанаца реформе у Бугарској извађају. Енглески торијевски лист „Стендер“ овако пише о тој ствари: Од Белгије се не може очекивати, да даје људи и новаца, да спасе Јевропу из незгоде, а од порте не може се захтевати, да сноси трошкове свога сопственог понижења. Па ко би дошао Белгији у помоћ, када би мусломански фанатизам или охолост турска огорчена се осећала срамотом, која се држави наноси, па би Белгијанци на противност наишли? Белгија сада заузима изузетан и особито згодан положај на јевропској тврди, којега напуштати, била би велика глупост. Предлог овај је дакле врло неуместан не само за Белгију, него и за Енглеску, која је гарантовала неутралност Белгије и ми не можемо мислити, да ће краљ Леополд бити тако будаласт, да пристане на његово остварење....

О догађају са лађом „Радецким“ још се једнако изражавају листови. Тако руски лист „Голос“ пише: Ми не хранимо непријатељске осећаје према Аустрији; али је увек дозвољено и своје најбоље пријатеље опоменути. Католичкој Аустрији, која је некада била бедем хришћана противу неверника, предстојала је повесничка улога у потреса пуној балканској трагедији. Ми понављамо: Ми мислимо, да је посланство грофа Зичија миротљубиво, добрурадо, искрено. Али морамо изрећи своје сажаљење, што је Аустријом злузето становиште кадро, да бригу изазове баш код оних, који су били најнаклоњенији да јој на руку иду; ово становиште мора шта више изазвати помисао, да би, ако би Аустрија и даље корачала путем, којим је пошла, отуд настали озбиљни, шта више опасни заплети и тешкоће по целу Јевропу. —

О *оружању Русије* пишу из *Одесе*: 10. децембра издао је заповедник руске флоте у црноме мору капетанима лађа „Елмора,“ „Турока“ „Инкермана,“ „Сулине,“ „Чајке“ и „Новорасијске“ заповест, да са машинама и са свим справама буду спремне, да на прву заповест могу на море се навести. „Новорасијски телеграф“ јавља под 16. декембром: Из Петрограда је дошао у Кишењев особити влак са знатним новцима, којима ће намиривати се ратне потребе у иноземству, чим се граница прекорачи. Влак је састајао се из девет вагона и праћен је био војницима и званичницима државне банке.

Русија и из Америке наручује што јој је за рат потребно. Посредовањем ђенерала Гортова купила је тамо машине за прављење пушака од друштва Колт-Рифлова. Ова нова пушчана фабрика зготовила је, веде, до три милијона пушака. Осим тога је руска влада у Америци наручила 100.000 револвера. Учињене су велике наручбине и у американским фабрикама у којима се праве фишеци. Само једна фабрика у Конектикуту направила је до двадесет милијона фишека. У Русији самој праве се купљеном машином сваки дан до 400.000 комада фишека.

Из Кишењева пишу: Руско врховно заповедништво највећу пажњу сада поклања набављању ране. Грдна количина сена, зоби и жита купује се и довози на Прут, где се, као што се говори, до 14. (26.) сва војска имала прикупити.

О обрани Крима учињен је овај распоред: У Севастопољу стоји једна дивизија, у Брђанскоме половина бригаде, у Крчу једна и по бригада, у Јевпаторији регимента, у Симферопољу две регименте. Остатак војске размештен је дуж обала црнога и азовског мора. Приморске батерије су са свим готове, да дочекају непријатеља. Ђенерал Тотлебен имаће свој главни стан у Симферопољу.

ПИСМО
господину Јурију Посиловићу римокат. бискупу на Сењу.

У Карловцу на св. Ваведење св. Богородици 1876.

Пресвијетли господине! Тешко, тешко, да сте се ви пр. г. мени надали. Разлог је те моје сумње на длану. Али немојмо тако. Симболи су јеванђеоски крилати, а инсигније св. Јована богослова оживише у широком свјету разапету вјеру, љубав и над. Просвјета иста ствара жице подморске, и спаја чудесно врхове горске, нити се у царству муњевне брзине знаде више да има даља и надаља, осим Фенелонова можда некога мудраца, који бјежаше у забитне планине, и брањаше се дрвљем и камењем од свакога који би к њему пошао био. Прошло је средовјечно врјеме са целим напором свога раздвајања и отуђивања. А нововјека лучба као наука раставља до душе твари, ма само на толико, да докаже очигледно сродну својту честица, што но наша стара ријеч учи: „свака тица своме јату лети.“

И ваши бјели двори, свети мужу, немогу бити од мене замандаљени поред свега удеса, који владаше дуго а умишљено између двије цркве а једнога народа. Ви ми баш први далосте повода, да вам се приближим. А и код мене неиде пет на девет. Мислим ја ваше славно путовање у ваш нови завичај, а у стару постојбину занимљивог некада сенскога Цededе! Доиста ваша цвјетница испуњава душу моју непрестано. Јер сте се ви учланили код нас а на прочељу цркве једне, око које опет живи неких 200.000 (двјеста хиљада) душа друге још посестримске цркве. Обадвије те цркве једнако дижу частни крст а са крстом над свој пред створитеља неба и земље. Ја сам вас, владико, на славном путу вашем духом својим пратио, а не могах и тјелом (јер ми је гвоздена судба све остало отела била), па жалих онда само једно. Што мислите? Ма ништа више, него то жалих, да Закхеова смоква у Јудеји проклетој цигло расте.

Него бог плаћа једнако своје радине а доручне а попасне. Па тако и ја се надам да нијесам закаснио код вас, особито када ви онако пријазно мислим у Огулину, вашу светачку десницу пружисте „православном“ протопрезвитеру, а камо се можда ту и ненадасте прије тога. Ето, ја тај дивни призор не држим, е је то тако само од адета било, а највише од учтивости ефемерне. Не бога ми! А за то ми силно јемчи и ваша архипастирска посланица од 10. рујна 1876. коју сам у једном јавном листу најпозорније читао. Па видите, милостиви господине, онај прото у Огулину а сви остали ми с њиме око вас, то богме мислим да вам се допада. Па дозволите молим вас, да вам прихватим славну ријеч, а бог ће дати, да ће по народ наш боље бити, који пати од вјекова, управ муке мучи на два крста, а све се благослову нада.

Овако ћу кратко рећи: Ево вам с мјеста признајем, да сте у вашем службеном говору више слободоумни, него многи хвастави либерали. Ја разумем кад ви истичете н. пр. „раздор црквени“. Али не поњам либерале. Они у књиге своје не унесоше самостално народно размишљање и веран суд исторички о тако званом раздору црквеном. Све јим је то, да једва рђавим преводом туђе књиге а злим правцем саможиве школе, лијепо нам затрпаше наше славне црквено-народне споменике до невидина. Па народ бијен много, већ сам незна друго него рече: „Нијесу ране од Ивана мога, већ су ране од бога драгога.“

Хе, па тако од пола посла нове књиге и помодни либерали опоганише нам друштвени живот, да је више налик средовјечном набијању „вражје капе“ и осталом ђаволству, него ли народу а са просвјетним заводима окићеном. Ма што је коњичак њихов: Вјера можда? То не! Вјера је њима за будале. Него шта истичу? Та „народност“. Тако бар кажу либерали сами. Али се види испод тунике да ту има буњике.

Дозволите ми само једно питање да огледамо

то чудо: Како би се н. пр. могао у нас протезати што но ви велите: „несретни раздор међу источном и западном црквом?“ Ма за бога историја сведочи, да наше домаће цркве имађаху своје заједничке народне свеце још из године 1015. а овамо чиста књига зна добро, да су се Латини и Грци посвађали и растали много кашње, на име 1054. године. То је као у воску! Па још раније од тога имамо ми словенске апостоле св. Ћирила и Метода, који су извјесно Хрвате крстили. Но они су до душе на сабору спљетском (925. г.) као „јеретици“ осуђени и проклети. Али су и поред тога у Хрваткој нарочито по црквама о хиљадугодишњици њиховој богме славно прослављени, нити је кога заболила глава онда, што ће на то рећи н. пр. у Риму. Ма тако је истина!

А најпосле ја неувиђам, што се тиче нас, што су Ромеји свађали се. Нити могу ја са законитога становишта мога допустити, да је Цариград и Рим сва црква Христова. Ти Ромеји да што раније тјело Христово, али га нијесу раздерали — него сами себе. И по томе је мени токоршњи раздор црквени сам по себи абсурдум.

Него да пеидемо још и тање у ту ствар, јер би осјетљива могла постати, то прече ми је да вас пр. г. лијепо замолим, да ми протумачите: шта значе такове књиге, које пише један дјео домаће интелигенције н. пр. у Загребу, а очевидно облачи вјерску мржњу у наша племенска имена? То тек није здрава смисао народности једнокрвне, а ево зашто није: из тијех књига народњачких поникоше најсрамотније денунцијације и најбезбожнија морална братоубијства као н. пр. из Слуња, Раковице, Плашкога и незнам још све од куда. — Ма није то као кртина испод земље, најцрњи гласови потресају мирним народом. Виде се војске натегнуте да заштите једну вјеру а од друге „невјере“, и такови злогуци. Једва се дознаје за њ, кад излети као крилата аждаја учевна брошура, и већ свиларски органи. — Одмах за њима нахрупе узплахирени оружници, државни одвјетници, па богме тавнице и судови. — А није видите, из облака узето, већ је обћи глас, да се тијем нечистим и нечастивим послом много баве чак и одликовани. — Ма бога ми, владико, то није народност наша света, него је ђаволија проклета. И ви се патриотично праведно вајкате, да „данас много пати крШћанство и на посе народ хрватски.“ Ај! шта је то ако бога знате владико? Је ли тај бјес достојан хришћанства и народа хрвацкога?!

Али имам још једно само. Ма нећу ја ни за Бога, утјецати се вами у ријеч особито, када ви кажете: „да су сењски бискупи стојећи на међи између истока и запада остали вјерни оној цркви христовој, која је основана на апостолу Петру и његових насљедницих на римској столици.“ То ја нећу да дирам. Али молим покорно: Који су разлози за то, да се црква источна (а та је у Троједници законита српска православна црква!) мање на славину туђу, обично грчку, те либерали гуркају је зато ваљда на зловољан нишан? Ја то не поњам. Ајде, да тај фанатички посао тјерају, рећи ћу латинско које племе, одбило би се на немирну њиову крв, али тај случај није. Ето наши учени писци, професори, свећеници домаћи, могли би врло лако знати н. пр. из животописа св. Саве, да је српска црква самостална као ма која у Цариграду или Риму. А из домаћих закона такође познато је неодвисно устројство њезино са србским патријарком и синодом и народним сабором. Еле: што је крива та домаћа црква н. пр. „црковном раздору“? — Ма молим ја вас: Зар није хрвацка црква у Далмацији и даље на спљетском сабору (925—1059) сломљена, и тако баш са запада упешен је овамо како велите: „несретни раздор црквени.“ Па и поред све те несреће наше толико а уз молитве наших народних светаца Владимира и Саве ипак је (плати бог народу хрвацком и његовом попу Цедеди) на Сењу лијепо сачувано „слава оцу и сину и св. духу.“

Пресвјетли господине! Ја не би престао с вама дан и ноћ зборити. Али морам свршити за овај пут. Примите ово неколико летимичних мојих ријечи као залогу повјерења према вами а у нашем Сењу на камењу, ће се може и треба зборити о народној цркви нашој, јер је њезин задатак велики. Бог вас поживио! Па да нам дођу свјетли божићи и осване мирна нова година! Али без те честнице можемо клети раздор црквени; но неће нам бити криви ни Грци ни Латини, него сасвим други неко. У св. писму чита се: погибељ твоя отъ тебе Израилю!

И с тијем праштајући се од вас пр. г. овај пут, молим вас простите слободи мојој, и дозволите, да се у простодушној искрености својој могу са најотменијом части свагда називати вашега пресвијетлога господства најбогомољнији поштовач

Никола Беговић,
прото карловачки.

ДОПИСИ.

Д. — Београд 5. Декембра. Најновијим указом министра војеног разрешавају се од досадање дужности и стављају се на расположење као референти: досадањи командант дунавске дивизије, артиљеријски пуковник Никифор Јовановић и досадањи начелник артиљеријске управе у Крагујевцу, артиљеријски пуковник Велимир Стефановић команданту шумадијског; досадањи командат чачанске бригаде I. кл., артиљеријски пуковник Илија Чолак-Антић, команданту моравског корпуса а досадањег команданта браничевске војске артиљеријског пуковника Светозара Гарашанина, министру војеном. Даље су истим указом постављени: досадањи командант комбиноване дивизије, пешадијски пуковник, Коста Бучовић за команданта бригаде стајаће војске; пешачки пуковник Ђорђе Влајковић за команданта I. а пешачки мајор Паја Путник за команданта II. добровољачког кора; ђенелштабни подпуковник Јефрем Марковић за инспектора коњице при министарству војеном; досадањи главни интедант ђенералштабни подпуковник Димитрије Ђурић за начелника економног оделења при министарству војеном; помоћник команданта крагујевачке окружне војске, артиљеријски подпуковник Стојадин Катић за команданта пожаревачке окружне војске; помоћник команданта крушевачке војске, пешачки мајор Аксентије Јаковљевић, за команданта крагујевачке окружне војске; помоћник начелника ђенералштаба шумадијског корпуса, пешачки мајор Александар Протић, за команданта браничевске војске; артиљеријски мајор Михајил Кренцер, за команданта београдске градске артиљерије: артиљеријски мајор Драгољуб Марковић, за команданта делиградске поонцијске артиљерије и артиљеријски мајор Павле Шафарик, за начелника артиљеријске управе у Крагујевцу.

Указом од 23 пр. м. решено је: да се бивши царско-руски официр Владимир Билински прими за време рата у нашу државну службу као контрактуални пешадијски пуковник. Истим указом наређено је, да начелник економног оделења министарства војеног у време рата заузима положај главног интенданта целе војске.

По у обичајеном реду парастос, који се по св. Андрији погинувшим за ослобођење отачаства чини, ове године држан је јуче у суботу. Почетак парастоса био је у 8 час. у јутру, обдржаван је у саборној пркви, на ком су присуствовали млоги великодостојници, грађани и војници. Чинодејствовао је г. Митрополит с осталим свештенством.

Префект вароши Београда Јаков Туцаковић издао је на грађане београдске овај позив: „Познато је грађанима београдским, да су нека места наше отаџбине варварством непријатеља нашег у пепео претворена, те тиме млоге породице без хлеба и крова остале.

„Морална је дужност грађана наше отаџбине, а у првом реду Београда, као престонице, да овим патпицима помогну чим узмогну, а нарочито указујући гостопримство онима, које је оскудица принудила, да га далеко од својих огњишта у Београду потраже, јер се управи варошкој јављају многе породице избегле од огња и оружја турског и из Србије и српских покрајина у царевини османској, тражећи помоћи и заштите од зиме и и глади.

„Друштво, које је основано у циљи подпомагања ових патника, стара се о њиховој храни и одећи, но се они са становима у Београду не могу снабдети док им не би грађанство београдско у овоме погледу братску и патриотску помоћ указало.

„С тога се управа варошка обраћа овим на грађане београдске, и апелујући на њихово сачуство према осироћеним својим саотачественицима, позива их, да јој се јаве они, који би имали зграда и станова на расположењу, које би вољни били уступити избеглој сиротињи, са назначењем, који колику просторију и на које време уступити може.

„Родољубима, који ово учине, биће награда благодарност њихове страдајуће браће.“

Ми се само можемо радовати овом позиву и заузимању нашег префекта за подмирење једне од најпречих потреба пострадалника и дај боже, да се наши грађани с истом готовошћу одазову овако племенитој цељи; али, ако би се немарни показали на спрам овог позива, то би од наше стране могли препоручити г. Туцаковићу, да се за што брже снабдевање станова пребеглој сиротињи послужи и путем реквизиције. Овакав поступак подпуно би одговарао нехатости београдских грађана.

До 10. о. м. сви команданти разних родова оружија морају бити на својим опредељењима, а тако исто и целокупна војска мора до тог времена бити подпуно мобилизована и за пут спремна.

Пре два дана дошло је из Русије преко Кладова неколико хиљада сандука с пушкама најновијег система. „Делиград“ је довезо из Кладова 20,000 центи олова и млого сандука с глеђом за растапање.

Јуче је дошао потпуковник Бекер из Грчке. Очекује се да ће ове недеље доћи из Русије генерал-лајтнант Никитин.

Демаркацијона комисија прешла је преко Дрине да код пуковника Деспотовића повуче неутрално земљиште.

Д. — **Београд** 6. децембра. На дан земаљског патрона, св. првозваног Андрију, стигле су кнезу из разних крајева Србије млоге честитке у којима провејава једна мисао и једна жеља за даље ратовање у корист подјармљеног Српства. Из овога се најбоље види, да наш народ није још духом клонуо због садањих околности и ако врло незгодне по нас изгледају; но напротив, да се је тврдо предао сносити и даље све тешкоће, које га снађу, јуначки. Овако патриотско осећање нашег народа, чаровно ће утицати и нову снагу дати оној подјармљеној браћи, чија је нада за ослобођење уздрмана усљед неуспеха неједнаке борбе и тврдо им уверење улити на победу и скори мир.

Да би се уверили колико је наш народ задахнут за борбом и како му јако на срце пада будућност подјармљене браће, навешћу по неколико речи из разних телеграма, који су тог дана кнезу стигле. Тако Крагујевчани: „У то име оснажен и укрепљен нашом љубављу, ступај, Господару, смело и одважно напред и с мачем и с пером у руци“. — — Смедеревци: „Ми нисмо малаксали у борби за ослобођење и уједињење наше браће турским јармом притиснуте, и желимо, да се ово славно дело, које си ти, Господару, по примеру твог славног деде и стрица предузео, срећно на славу твоју и срећу народа под закриљем свемоћног бога и патрона српског св. Андрије довршиш.“ — — Обреновчани: „Данашњи опште-народни дан општина обреновачка и овом приликом частита вам и жели да започето дело народног ослобођења срећно, на понос и славу народну, довршите и увеличате славом имена народа српског и Ваше Светле породице.“ — — Јагодинци: „Ма с колико неописане радости и неисказаног весеља, да је до данас српски народ пропраћао данашњи празник, данас га доиста још много радосније и далеко веселије цело Српство слави, јер оно у данашњем празнику гледа најтврђу залогу за своју брдућу величину и славу; данашњи нам дан улива најтврђу наду да ће те ви, светли Господару, потпуно довршити ослобођење васколиког Српства, које су сјајно започели Обреновић I. и III. и као потпуно слободно и уједињено и моћно предати га целом Српству, омиљеном сину и престолонаследнику вашем.“ — — А. Х. Паланчани: „Продужи и даље започето дело ослобођења, ослобођења целог Српства, како би данашњи дан до године сво Српство славило као дан избављења испод турског ига.“ — — Рудничани: „Сада, када је сво Словенство упрло очи на овај мали но храбри народић српски, који је сву своју будућност у твоје руке предао, сада те грађанство ове вароши са житељством целог округа, одакле је први пут твој славни и нигда незаборављени ђед Милош данашњој Срби повикао: „Ево мене а сво вам рата с Турцима“, поздравља са жељом, да те о идућем Андријев-дану не као кнеза, већ као краља васцелог Српства поздравити може.“ — — Чачани: „Крвљу наших старих старих стечена су права данас проглашена, која је народ српски до сада уживао, а из крви српских синова, која се ове године проли за кнеза и домовину, поникнуће уздамо се у бога, много већа права свега народа српског. — — Шапчани: „Да вашњи значајни дан затече нас у кобноме добу. Но баш у томе добу он је за нас значајнији, јер нас живље потсећа на аманет наших славних предака, а то је: да довршимо дело ускрса свег српског народа. Што пак до данас то велико дело није довршено, нисмо ниуколико клонули духом на против, ми тврдо верујемо, да ће Србија под твојом владом, а у најскоријем времену, своју задаћу, са помоћу божијом на славу васколиког Српства довршити, па ма какове сметње биле и т. д.

Кнез је на све честитке топло благодарио народу појединих округа а том приликом и дао од себе израза, *да ће му једина брига бити да задовољи опште жеље целог народа и да започето дело ослобођења неће никад напустити.*

Нека од сад зазирући различни угњетачи јужног Словенства, приповедају колико год хоће, да је наш народ клонуо од последње борбе и постао неспособним за сваку другу војну, у ствари је и на реду да се реши јужно словенско питање, па ма то било с новим жртвама и проливањем српске крви. Точак времена, који је обузео цео наш народ, не може се зауставити и нема ту силе која би кадра била стати на пут данашњој струји народној.

Са босанске границе јављају, да су аустријски жандари код села Дугопоља убили вредног војводу босанских усташа *Милу Бабића*. Миле је родом из аустријског Тишковца, преселио се пре неколико година у Србију, где је и поданство примио и кад је чуо да се у Босни нешто спрема, упути се с Голубом Бабићем, где се од првог дана устанка све до данас борио против српског крволока. Не би му суђено да од турског оружја погине, и ако је два пут тешко рањен био, већ га самртничко зрно хришћанског војника погоди.

У понедеоник у вече 22. новембра, држан је у општинској кући у Бирмингену огроман митинг против Турака а за Русију, у коме је учествовао и *Џон Брајт*. Кад је г. Матејс предложио резолуцију, да скупштина стане на отпор председника-министра лорда Биконсфилда за рат Енглеске против Русије а напротив да предложи влади искрено суделовање с Русијом за ослобођење хришћана у Турској, устаде уз бурно клицање и одобравање Џон Брајт и у главноме рече ово: Усљед озбиљног положаја ствари на

ЛИСТАК.

ГОВОР МИХАЈИЛА Ђ. ЂУРИЋА,

глав. војен. свеш. ужичке нахије и пароха ужичког, држан на св. Андрију у саборној ужичкој цркви.

Богољубива браћо и сестре!

Данас Србија свечано прославља своју народну славу — св. првозваног апостола Андрију. — Јутрос народ Србије благодари Богу за избављење из ропства турског.

Пуно има 46 година како је држава наша добила права и слободу садању Европом признату.

Познато вам је свима из историје, да је народ српски имао пространу државу, своју властиту владу и големо благо, па је све сарањено међусобном неслогом у гробницу ропску на *Косовуполу*; од слободних наших предака постала је *„турска раја.“* Народ наш који је више од 400 година робовао, скочио је у почетку овог вјека са осветом у прсима и оружјем у рукама и отпочео крваву, но свету борбу са Турцима на смрт и живот за своју слободу.

Ђедови наши предвођени својим јунацима: Карађорђем и Милошем Обреновићем, више од 10 година јуначки су се борили са Турцима, док су садања права која ми уживамо задобили.

Они се борише и славно помреше, али аманетнама оставише, да започето дело народњег ослобођења довршимо.

Неправде, насиља, безакоња и пролевана невина крв браће наше у Босни, Херцеговини и Старој Србији од Турака с једне, а аманет ђедовски и братска дужност с друге стране, принудише Србију на рат са Турцима. Пет месеци има како је борба почета и како се крв грађана Србије пролива. Србија је војнички логор, а сви Срби војници.

Непријатељ је наоружан на вратима Србије још да поруши, погази, обешчасти и отме све, што је мило и драго, на оба света — нама Србима. —

Зато господар — књаз наш Милан М. Обреновић IV. вјеран аманету наших славних предака, позвао је сав народ, да сачува име српско, православну вјеру и огњиште од пропасти, да одбрани од грозне смрти и освете турског мача народ. На страни је нашој Бог и правда, а на страни турској насиља, која их до животиње понижавају. Сав образовани свијет без разлике вјере и племена, са неким обожавањем гледа у Србију, која је тргла копље убојито да прободе азијску аждају, (крвопије Турке) која ево 500 година ждере живе народе у Европи, и кужи својим отровом најдивније пределе Истока!?

А шта да вам кажем поштовани слушаоци, за славну *Русију*, која је племенитом крви својих синова окупала нашу милу домовину, бранећи од Турака. Народ руски одушевљен нашом праведном борбом и распаљен осветом насиља турских, дао је очито доказа, да је готов на све жртве, само да ми, Словени на балканском полуострву, више изметима човечанства и чудовиштима овог века не робујемо. С напредком и слободом довикнимо снажном руском народу: вјечна ти слава!

Онда, по самом здравом разуму, сљедује, да смо дужни ми много храбрије и ватреније борити се са Турцима сами за себе и своју слободу. Домовина, која нас је родила, одгајила, васпитала и која на себи и у себи држи све предмете, који су нам мили, тражи браћо Срби и сестре Србкиње, у овом озбиљном времену, жртве од нас, не само у имању, искреном раду, већ и у крви. Ако икада то данас најпотребнија нам је слога; јер је непријатељ доста села опустошио, 3 вароши заузео и многе мајке и сестре у црно завио. Зато станимо раме уз раме под заставом нашег књаза и пренесимо све на жртву, само да Србија буде велика и снажна, народ српски уједињен и слободан.

Боље је да јуначки на бојиштама гинемо браћо, него да срамно Турцима робујемо. Гробови ће вјековима будућности сведочит, да је живио и јуначки умро за своју слободу храбар народ, због чије смрти стид и прекор историје човечанства биће на глави онијех народа, који не виђеше и не чуше наша тешка страдања, већ у супрот помагаше крволоцима Турцима поклати мирне и радне Славене на балканском полуострву. Од потомака њихових сам ће праведни Бог крв нашу тражити. Опоменимо се славне историјске прошлости, сетимо се крви наших другова пролеване за Србију; не заборавимо да смо потомци: Немањића, Карађорђа, књаза Милоша, владике Његуша, Ајдук Вељка и млогих других српских јунака, па охрабреним примером њиховијем, будимо храбри и војујмо све дотле, док не узмемо што је наше од старина било. Јер знајмо, да се малодушије неда извинити под притиском највеће среће, а стара српска пословица вели: На муци се познају јунаци.

Дакле имајмо тврду вјеру у Бога и правду, која нас је пет векова сачувала живе са именом народним од пропасти, па јуначки боримо се са Турцима сложно браћо, све дотле, док неприбавимо народу српском потпуну слободу и јединство у колу други срећни и образовани народа. —

А ти боже отаца наших, који ведриш и облаким, који силне обараш, а мале подижеш, молимо те, чуј плач и уздисај балкански Словена, види твојим оком порушене храмове, у којима се име твоје слави; види невину крв и јуначке кости, па спаси и избави српски народ из турског ропства; прослави војску српску победом над непријатељима, крста твог јединца сина и венчај вјенцем краљевске славе и части нашег књаза Милана М. Обреновића и његову породицу кроз векове — амин.

истоку, ја сматрам за моју дужност, да прекршим ћутање, које је тако јако по вољи некима у погледу источног питања. Говорило се, да влада наша обожава мир и да је за њега и сувише радила, и ако не по сваку цену, а оно по цену, коју неби готово ни један либералац могао платити, а која гласи: жртвовање хришћана у Турској, „у корист мира“ и савез Енглеске с најбруталнијом владом на свету. Па ако је Енглеска влада тако озбиљно радила о миру, шта да рекнемо о осталим државама.

Све су оне наклоњене миру. Сами министри рекоше недавно, да су одношаји Енглеске према Русији јако пријатељски, а разговор цара Александра у Ливадији доказао је, да се император руски непрестано труди око тога, да се то пријатељство између обе државе задржи. Како је то дакле да сад стојимо на окомку рата? Главни узрок томе је угњетавање хришћана у Турској, које је Енглеска учинила могућим уништењем руског протектората после кримског рата. Сад влада према Русији јака неверица, према Русији, која хоће по сваку цену да ослободи хришћане испод Турака, а то само зато, што се неки боје, да ће Русија кад јој се допусти пролаз кроз Дарданеле, моћи бити опасна по Енглеску и њену флоту. Али то је управо лудост.

Да отварањем Дарданела неће настати никаква опасност за Енглеску доказује Брајт примером Сунда, који затвара Балтијско море тако исто, као Дарданели Црно море. У осталом Русији ће се то морати ма кад допустити. Брајт неверује лорду Салисбери-у, који је у парламенту показао, осим других својствености „надуту нерасудност“. На послетку је похвалио говорник велику цивилизацију Енглеске назвао је реч енглеског народа „слободом целог света“ и изрекао наду, да народ, који је толико образован, неће допустити рат на потпору турске тираније. Уз бурно одобравање свршио је Брајт свој говор, после којег је била примљена резолуција г. Матајса.

С босанске границе 6. дец. (*И опет несрећно стање босански бегунаца у хрвацкој крајини и Далмацији.*) Више је од године, да су нека несрећна браћа испред турског зулума побегла, да бар нешто, које говече, или жене и девојке што од накита, спасу, те се у Хрватској, понајвише каменитој Лики и Крбави, као и бановини настанили, а они којим је згодније било, опет су се около границе у Далмацији стањивали. Признати се мора, да је, особито наш српски народ у крајини, као и браћа у Далмацији, своју тужну и испод турског ига избеглу браћу својски примио, зло и добро с њима делио, што је имао и узмогао, то је добровољно с браћом поделио, али од како несељавање у опатном броју одноче, и како се сва места с бегунцима препуниште, народ је и сам пува сиротиња, да ни себе хранити неможе, камо ли толико невољну браћу, у таки теснац дође, из ког се тако лако исчупати неће. По међународном праву, држава је обвезана пребеглу сиротињу не само заштитити, већ јој барем на опредељено време неко издржавање определити. Што се првог тиче, то је у реду, али што се издржавања тиче, то је мршаво и неуредно, да је и богу мрско! Депутације несретни бегунаца из Јермање, Грачаца, Удбине, Медка и из врх Лике путоваше, голе босе, гладне и чемерне по 8—10 дана у Загреб, да се тамо пред властима јадикују и помоћи траже, јер је већ душа у подгрлац дошла, а страшни се гроб пропасти отворио. На све те јаде одговарало се сиротињи: „идите одкуда сте и дошли, а ваша молба биће влади поднешена.“ Слаба утјеха била је то за јадне страдалнике, али што су знали чинити, покушавали су могуће и немогуће, молили се на све стране пак све бадава беше, а молише и бога, да их ове муке курталише и све редом помори, јер се више живити неможе. Што су од цара и људи молили, до сад се слабо испуњава, а што су од бога искали, као да је већ ту, јер од глади, зиме, голоте и босоте увукла се међу исте свакојака болест, редом их коси, а половица се животом бори и у тешкој болести лежи. Нема брата да пожали, као и да помогне! Јадни српски народ у крајини на муци је с овим патницима, јер кроз толико времена и борећи се сам својом муком, морало би и најфиније чуство изчезнути, а камо ли неће прости народ, који увек горки живот живи, и који је сам на себе огорчен, и тако равнодушан, да му је све једно живити или умрети, пак уз то све види још јадну браћу на своме терету.

Влада чујући и знајући за невољу сиротиње пошаље повереника, да на месту види, што је и како је, пак да влади реферира. Свршило се, и тај повереник обишао је несретнике од Котора до Загреба, и уверио се, да је стање триста пута црње него што се и помишљати може, и чује се: да је влада одобрила, да се одрастлим по 10 нов. а ситним по 3 новч. дневно пружа.

Боље ишта него ништа, али с том помоћи за сиротињу спаса нема, особито за ону, што је у Лики и пограниченој Далмацији смештена. То су скоро најсиромашнија места што их у Аустро-Мађарској има. У тим местима нема народ доста хлеба, и мора га куповати, и то где? Из Лике мора понајвише у приморје, Сењ, Обровац, Кариобаг или у Карловац, Сисак итд. два до пет дана даљине на коњима или колима путовати, да жита купи. А како ће наша јадна сиротиња, која ни коња, ни вола, нема, а сама је тако изнурена, да ни по земљи гмизати неможе, камо ли да на себи носи. А зашто да и купи?

За сиротињу другог спаса до коначне пропасти нема, и заиста ево ове године у 19. веку доживићемо једну човјечну срамоту, и политичну неправду, која ће се у срцу Јевропе и на несретном славенском земљишту одиграти, јер ће хиљадама несрећни хришћана, који су једва живот испод варварског турског ножа с бегством спасли у земљи, где су заштите нашли, од глади, зиме, гонења и босоте помрети, а већ дистом помиру и пропадају.

Свак се о свом јаду забавио, огуглало, пак нико жив не мисли како да се браћи у помоћ притече, и како да се хиљаде несретне браће од очевидне пропасти избаве. Ако смо народ и ако у грудима братско срце носимо и за браћу у невољи осећамо, све је могуће. Дајте браћо ако бога знате! Трговци, свештеници, учитељи, омладино и свак који може, договарајте се, ајте од куће до куће, купите жита, стари хаљина, новаца и што је од вредности могуће, уновчите то све, и шаљите на место, а ту нек се нађе неколико поштених људи, који ће својим посредством или сами на место однети и браћи поделити. Немојте браћо равнодушни остати, већ похитајте с помоћи, ако знате шта је невоља, јер ће срамота бити кад чујете, да су вам браћа од глади помрла. Српске мајке и сестре немојте ни ви у беспослици време губити, већ се побрините како би несретним сестрама, које пате, ситној деци, која пропадају, помоћи нашле. Скупљајте старог одела и што је могуће, и шаљте несрећној браћи и сестрама.

Код ове прилике морам и то споменути да је за велико чудо како од силне новчане помоћи што је од лане из Русије, и Енглеске и с друге стране преко Београда за сиротињу послато, а чули смо и то да је српска скупштине 10.000 дук. за сиротињу дозволила, а у Србији ни трећа част бегунаца нема, да у ове крајеве од те помоћи ништа недође, шта више јадикују се и они бегунци у Србији, да им је помоћ црна и несрећна. Није несрећа да смо и у толико проклети, да би се који истом сиротињском сузом користијо, и заиста кад би се то данас сутра открило, би се сваком таком сикиром судити морало, јер који срце у грудима носи, а зна шта је сиротиња, треба да од својих уста откида и да јој даје, а не да још и од онога краде што су племенита браћа за њу дала. Време ће доћи кад ћемо рачуна тражити, а сад је помоћ нужна, за то браћо и сестре на посао ако знате шта је невоља.

П. У.

Д. — **Пакрац** 12. децембра. (*Нешто, о нашћ-ривању парохијала ексекуцијом.*) Није никаквo чудо ако наши сељаци на данашњим оскудним временима имају рештанција и у порезној и парохијалној и у књизи општинскога намета, нијe чудо велим, јер су плаћања та тако разноврсна, да их сиромах сељанин једва и побројати, а камо ли сва и у своје вријеме исплатити може. Наравно да тих рештанција има понајвише у парохијалу, јер и порезни уред и општинско поглаварство, знају у тим приликама одржавати млого боље свој ауторитет од црквенога одбора или пароха, који парохијал побирају, те с тога су овдје и рештанције понајвеће. Пошто је пак и свештеник човјек, који не може живети просто о води и ваздуху, то није чудо, ако не прима по више мјесеци плате, или сам, или преко црквенога одбора, учини кораке да му се плата ексекутивно уђерује. И баш то уђеривање ексекуцином, принудило ме је, да ово неколико редака изнесем на јавност, јер ме срце боли, гледећи како неки нижи чиновници, са својим прекомјерним трошковницима народ до зла бога глобе и пљачкају.

Ево вам дакле цијеле процедуре, пак сами судите! Одбор или свештеник предали су по својој дужности попис парохијалних рештанција поджупанијској области с молбом, да их овај уђера. Поджупан одреди у то име једнога од нижих чиновника поджупанијскога особља, који, као што је у опште познато, ријетко кад да се одликује већим образовањем и интелигенцијом; овај кад улучи згодно вријеме, пође одмах на посао. Први пут заиђе он, са списом под пазухом, од куће до куће, да свакоме газди каже, колико је парохијала дужан и да свуда за своју визиту по педесет новчића себи упише.

Обавјестити дотичног о ексекутивноме поступку, значило би дјелати против свога интереса, јер после ове, долази друга и трећа визита, — права берба за дотичнога ексеквента. Тако прође прва визита, којом приликом ексеквенат гледа да толико накупи, да свој трошковник намирити може. Ако која крајцара претече, ту уручи одбору или пароху, но више пута деси се и то, да одбор или свештеник, умјесто скупљенога парохијала, добију од ексеквента рачун, врху толико и толико форинти, којих у име својих диурни од њих потражује. Тако писари и дневничари поджупанијски у доколним часовима заслуже, шетајући се, више за један дан, него у звању сједећи за читав мјесец дана. Тако се ето парохијал уђерује а пароси и опет не могу до своје плате да дођу, шта више, доцније морају умјесто парохијала дневнице дотичних ексеквената да побирају, који су покупив парохијал, најпре себе намирили, а не покупљене своје дневнице пароху су рачун ставили. За овом визитом, долази друга, којом приликом се ствари за пљенидбу пописују; па пошто се и пописивање предузима тек онако да се свим формалностима учини задоста, и пошто се дотичник ни том приликом не обавести о трошковима и посљедицама оврхе, то се приступи коначној оврси, којом приликом се свака кућа на 7—10 форината оглоби, не рачунајући остале посљедице пљенитбе, гдје се, као што је познато, запљењене ствари већим дијелом испод цијене продаду. Па и том приликом пароси више пута буду оштећени, пошто има и такве сиротиње, код које се већ ништа запљенити не може, а пљенитељи крај свега тога своје дијурне прецизно урачунавају и од скупљенога парохијала себе наплаћују. Па пошто се на исти начин покупља и пореза и општински намети и плата учитељска и други трошкови, пошто се на исти начин уђерује и кареви спахинских шума, и то наравно увјек са највећом енерђијом, да се не би замјерило „велемоћнима управитељима и надзорницима спахинскима“, то више поједу ексекутивни трошкови од свих законитих плаћања. Ово је очито глобљење и пљачкање простога пука, који и онако с дана у дан све више и више и материјално и морално пропада. Но чини ми се, да се ни којом приликом не чини толико злоупотреба, као код скупљања парохијала, којом приликом пароси обично најлошије пролазе, јер им предстоји ова дилема: ако не тужиш, бићеш гладан; ако тужиш, други ће се најести!“ Ја нисам јуриста, те незнам, да ли је то очевидно глобљење и пљачкање народа, основано на закону, или је то злоупотреба појединих чиновника. Ако је прво, онда чиним опрезнима посланике на загребачком сабору, да уставним путем, слична глобљења у будуће предупреде, — ако је друго, онда нека влада учини, што јој њена патриотичка дужност налаже! Свакако би ваљало чувати просто пучанство наше, од којекаквих пијавица, које су тако лакоме, да би му кадре биле без милосрђа сисати и последњу капку крви његове. Уједно молимо и уредника „Обзорова“, који иначе пажљиво прати дописе „Заставине“ из Славоније и Горње крајине, да и на ове ретке свој поглед сврати и моћним упливом својим код владе настоји, да се сличним пијавичлуцима што пре на пут стане.

Ђ. **Из Шајкашког округа.** — Одавна из нашег среза нечух се никаква јавна гласа, — и то не због тога, што се неби имало шта писати, већ што смо и сувише трпељиви, те и онде отпуштамо, где се баш неби требало отпуштати. А друго, нехтесмо и због тога писати, што знасмо, да је велецењени лист „Застава“ и сувише много важнијим дописима у садање доба оптерећена.

Но да неби случај којег сам намеран описати, по све у заборав отишао, слободан ћу бити читајућем свету сприопћити, да је једногласни избор за свећеника Чурушког у особи ваљаног г. Милоша Папића капелана од стране г. владике Германа уништен, — и да је од стране поменутог г. владике кандидација по ћеву нова спремљена, и у Чуруг на избор послата. — „Дакле браћа Чуружани хтели не хтели пити, платити морају“!! — По већ када је та нова мода, — онда треба знати, и ко су кандидати? — Ево дакле првог! Честњејши г. Васо Поповић alias — „канонер“ —

„Дивно чудо, што не пукне веће“! — Но доиста, На Мошоринском брегу — книђевцу, требало би да пукне (црквена прангија) и да се при полазку у сва „тјашкаја“ звони — јер ће се ако нико оно бар општина опростити човека, т. ј. попе који је живео само да једе, — а није јео да ради, — а друго који је и природно слабе комплексије те је већ и при богослужењу у пол службе морао се свлачити, и ићи да ладне воде нађе, да угријани стомак разлади — даље пак — у препоруку браћи Чуружанима да кажем, он је духовни пастир, који и ноћу зна по помрчини у месецу јануару окол 6. сахати сахрањивати. — ово сигурно зато, да не би когод покојника видео и гнушао га се?! —

Но баш да не би читајући свет помислио, е овде нека антипатија говори о првом Чурушком кандидату, — то за умирити браћу чуружане, који и тако до сада имају Љуштина а тако и слободњаке т. ј. Сабаткаје — који отрцавши перје узеше слободу, по страним местима у пол дана а на сред улице куда свет и деца пролазе пуцати, — а и даље на црквеној кули чурушкој звонити — и то као да би у Јерихону био! То ево у име Бога — а нагоном народа, добиће браћа чуружани — и трећег врсног бралу! — те ће Чуруг престајати сацак. Ја знам да такови троугао ни сам Стева Бошковић, при свој својој вештини неби на брзу руку склопити могао.

ВЕСТИ ИЗ САРАЈЕВА.

— Чим је Митад на столицу великог везирства сео, наложио је свима валијама, да му пошљу тачни — од куд да што тачно у Турској буде? — списак свију мушких глава од детета у колевци до старца. Веле, да ће најмање с главе на главу морати доћи по 3 франка, присилног данка. Као да ће и мухамеданци морати дати.

— Говоре, да ће сад одмах по барјаму — даклем сад пред божић — све пописане башибозуке обући и с новим пушкама наоружати.

— Муфтије сарејевски и травнички, који су по своју Босни били, да наговоре мухамеданце, да без противлења морају као прави мухамеданци, против ђаура и крста ратовати, вратили су се. Видићемо оће ли луди савет луда браћа послушати.

НОВИ САД, 18. дек. Још 29. маја 1875. изишао је из угарског сабора закон (XXV. чл.) о прописној пристојби на купљену непокретнину. На овај закон нису пазили ни многи овдашњи правници, за то пажљивим чинимо на-њ наше људе, јер је двострука пристојба оном, ко се не влада по овом закону. До сада је доста било предати молбу местној грунтовници за 8 дана после купа, а сада ваља да се набави сведочба варошке или сеоске власти о процени куће или плаћању годишње порције на земљу, па је приложити својој молби и ову предати грунтовној власти за 8 дана после купа, ако се неће одмах да иде пореској односно пристојбинској власти, којој мора предати и одоставерени препис исправе, по којој се продаје или купује, каква непокретнина. —

— Изишао је из истог сабора и менички закон од год. 1876. у 119 §. и министарска наредба о поступку од исте године, које обоје по објави у службеном листу ступа у живот од 1. јануара 1877. Овај закон и наредба удешени су по аустријским законима. С овим законом престаје досадашњи угарски менички закон од г. 1840. са свима својима накнадним додатцима.

— Како је ових дана време застудело, то је скинут мост са Дунава. Јуче и данас је зима опет попустила.

— Др. Јован Јовановић Змај и Мита Јовановић оправили су преко дра Полита молбеницу пештанском суду да им се брат Корнел Јовановић који је већ 7 месеца у затвору на слободну ногу пусти.

„Глас Црногорца“ пише:

— Па непосредно заузимање велесила, влада је наша допустила обхрањење Никшића за вријеме примирја и то по пола оке хране на главу и с тијем да сва храна прође под контролом и с пратњом црногорском.

ТЕЛЕГРАМИ „ЗАСТАВИ“.

(При закључку листа приспео.)

Беч 18. децембра. Ристић остаје, Цукић се враћа у Беч. Званичних вести из Цариграда још нема, али се јавља са поуздане приватне стране, да је порта одбила закључке конференције и да ће Русија да стави ултиматум. Велики кнез Николај јако оболео, наређено транспортовање у Петроград. Врховни заповедник биће Кауфман. Јуче овде велики министарски савет.

Београд 18. децембра. Примирје продужено до двадесетог фебруара. Черњајев опростио се писмено с војском. Неће долазити због слабости здравља.

НОВИЈЕ.

Из *Цариграда* брзојављају под 14. декембром: „Ажанс хавас“ јавља, да ће данас Сализбери захтевати од султана, да усвоји силама учињене предлоге; ако овај не би то учинио, има исти (Сализбери) из Цариграда отићи и уједно издати наредбу, да и британска флота отиде.

— Из *Цариграда* брзојављају под 13. декембром: Друга седница конференције има данас или у четвртак бити. При отварању пре седнице рекао је Сафет-паша: Порта је готова, да даде својим поданицима повластице, које неће повредити достојанство и целокупност државе... Лорд Елијот отићиће тек по свршетку конференције. Узрок одласку је сукоб његов са Салисберијом, који је постао с тога, што је овај у начелу пристао на руски захтев гаранције...

— Из *Лвова* телеграфишу под 15. декембром: Пољски листови тврде, да је по пређе изданој наредби руска војска требала 17. (29.) о. м. прећи реку Прут, али је прелазак спречен болешћу врховног заповедника Николе Николајевића...

— Из *Цариграда* извештавају под 14. дец.: Салисбери изјавио је данас султану, да су све силе у томе сложне, да ишту усвајање њихових захтева, и да ће у случају одбијања истих, сви посланици отићи из Цариграда... Примирје би се имало продужити на четрнаест дана. Вели се, да ће у случају рата порта наоружати јерменске, грчке и бугарске хришћане.

— Из *Београда* долази вест брзојавним путем пед 15. декембром: У дипломатским круговима уверавају, да ће кнез Вреде премештен бити у Букурешт на место барона Калиса.

— Из *Беча* брзојављају под 15. децембром: Што се знаде о корацима, које су силе предузети наумиле, то је, да ће поднети порти заједничку ноту. У опште се мисли, да су дипломатска сретства исцрпљена и да су даље конфереације бесплодне. Аустријски посланици на енглеском и немачком двору: грофови Бајст и Кароји дошли су овамо и поднеће извештај грофу Андрашију о ситуацији и о расположају који влада у Берлину и у Лондону.

КЊИЖЕВНЕ ВЕСТИ.

Књижара браће Јовановића у Панчеву препоручује

КНЕЖЕВИНА Србија. Географија, орографија, хидрографија, топографија, топографија и т. д. Написао М. Ђ. Миличевић. С малом картом Србије — — — — — 4 ф —

МОРАЛНА ИСТОРИЈА жена. Написао Ернест Легуве. Превео с франц. М. Ђ. Миличевић — — — — — 60

ПРИРОДНА ИСТОРИЈА постања. Написао др. Е. Хекел. Превео А. М. Радовановић — — — — — 4 ф. —

ПУТОВАЊЕ кроз поречину Дрина и Вардара од Ј. Г. Хана. С једном картом. Превео М. Н. Илић — — — 2 ф. 20

ИСТОРИЈА српскога народа од А. Мајкова. Превео Ђ. Даничић. Друго издање — — — — — — — — 85

FIZIKA popularna ili prirodni zakonik za svakoga. Sa slikami. Napisao Dr. Bogoslav Šubak. I. knjiga 1 ф, II. knjiga 50 н. III. knjiga — — — — — — — — 70

СРПСКИ ПОМЕНИЦИ XV—XVIII. века. Од Стојана Новаковића — — — — — — — — — — 50

ШКОЛЕ у Црној Гори (уз многе белешке, тичући се живота, обичаја и установа црногорских). Написао Милан Костић прота — — — — — — — — — 80 н.

ВИЛА. Лист за забаву и књижевност. Уређује Ст. Новаковић. За год. 1865. 1866. 1868. свака година по 5 ф. 40

ДАНИЦА. Лист за забаву и књижевност. За год. 1865. и 1866. (употребљено) нов, тврд повез, свака год, по — 5 ф. —

ДОМАЋИ ЛЕКАР. Уређује др. К. Пенчић и др. Љ. Ненадовић. За год. 1873. — — — — — — — 1 ф. —

БАШТОВАН. Кратка настава о обделавању зелени и дрва. Написао Павле Бибић. Са сликом. Ново издање. 80

ЈАГЊЕШЦЕ Приповетка за децу од Криштова Шмита. Друго издање — — — — — — — — — — 20

PRIPOVIESTI selske. Napisao Petar Bučar — — 20

КО ГРЕШИ роб је греху. Приповетка Фр. Хофмана. Посрбио Д. Јосић — — — — — — — — — 40

КОСОВО. Српске народне пјесне. Уређено као цјелина од Ст. Новаковића — — — — — — — — 20

PRIRODOPIS sva tri carstva. Sa 244 bojadisane i 29 crnih slika. Sastavio Venc. Z. Marik. Леп, тврд повез 4 ф. —

PRIRODOPIS životinstva, bilinstva i rudarstva. Sa 351 bojadisanom slikom od Jos. Torbara, повезан — — 2 ф. 40

МУЗИКАЛИЈЕ: Черњајев марш од Чижека за гласовир 1 ф. —
Српски марш за гласовир од Бендла — — — 95
Les montenenegrins od Cramer-a за гласовир — 1 ф. 05
Les Serbenlieder für Singstimme mit Pianofortebegleitung von C. Loewe — — — — — — — — 1 ф. —
Дечија лира, песме за школ. омладину, за 2 гласа 40

и све друге по гласу наших спискова.

СЛИКА фотограф. фино израђених, разних јунака и знаменитих личности српских, бојева, ношња, затим литографије, икона, све нашим списковима.

Списак главан и I. и II додатак шиљемо сваком на захтевање бесплатно.

Наручбине извршујемо брзо и тачно с платом у наточ Панчево, о св. Николи 1876.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

У књижари **браће Јовановића у Панчеву** изишао је и разашиље се

„Панчевац“

КАЛЕНДАР ЗА НАРОД

за 1877. год.

Уредио га уредник „Полаженика.“

Цена му је само **30** новчића.

Шест година је како „Панчавац“ у народ иде. Он је стекао своје сталне пријатеље, а наша је брига била, да му ове године за уредника прибавимо увенчаног српског песника, досадањег уредника „Полаженика.“

„Панчевцу“ је садржина осим обичног календарског дела још ова: 1. **Србин се подигао** (уводни чланак) 2. **Јупуца** (Приповетка са села.) — 3. **Поклана деца.** Песма З. Ј. Ј. — 4. **Главобоља** (поука из дијететике.) од *=* — 6. **Цвет и облак** (по француском) песма од Ј. — 6. **Слепи миш** (природописна слика) од *=* — 7, **Бој паше Скаранина против Куча-Дрекаловића.** Народна песма коју је дописник „Заставе“ летос у Црној Гори преписао. — 8 **Филип Вишњић** (животопис). — 9. **Једна мана.** Песма Милеве — 10. **И овако се може читати.** — 11. **Парница.** Песма од З—ј. — 12. **Пословице.** — 13. **Мара без порода.** Песма од З—ј. — 14. **Варош Чађавица.** Песма З—ја. — 15. **Шалејлоскоп.** (Шала.) — 16. **„Добро јутро!“** — 17. **Опроштај.** Песма З. Ј. Ј. — 18. **Језгрице.** — 19. **У ноћи.** Песма Савке. — 20. **Корисне белешке,** — 21, Сајмови и трговн. — 22, Пошта, — 23, Телеграми, — 24, Лествице за жиг, — 25, Жребања свију аустро-угарских срећака.

Као што се види, уредништво је дало у овом низу читаоцу лепе поуке и здраве шале, те у похвалу овог календара нећемо више ништа рећи.

„Панчевац“ је штампан на финој углађеној артији са лепим корицама, те је и спољно угледан.

Цена од 30 н. тако је малена, да се овај календар својом јефтиноћом препоручује. Растуривачи и књижари добијају 25 проц. (дакле четвртину) рабата. Они који га још нису наручили, умољавају се да то **што пре** учине, јер само још с малим бројем располажемо.

„Панчевац“ се добија код свију наших познатих комисионара.

Панчево, о Аранђелову 1875.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

У наклади књижаре браће Јовановића у Панчеву изашао је и ове године

БОЖИЋ

ДАР ДОБРОЈ ДЕЦИ.

Четврти течај.

Цена му је 10 новчића.

А садржина му је ова: 1. Божић. Песма. — 2. Поношљиво девојче. — 3. Кукута. — 4. Рано устајање. — 5. Злато. — 6. Мрав. — 7. После кише. Песма. — 8. Сежани купују памет. — 9. Мудре изреке. — 10. Весеље младости. Песма. — 11. Зима и божић. — 12. Школа. Песма. — 13. Деда и унуци. — 14. Врабац под капом. — 15. Јесен. Песма. — 16. Мудре изреке. — 17. Облаци. — 18. Српске пословице.

Ко на више купи добија га по 7 новч.

Господу учитеље, управитеље и школске одборе, као и дечије пријатеље молимо да своје наручбине **одмах** нами упуте, да им за времена пошљемо.

„Божић“ се добија у свију наших познатих комисионара.

Панчево, крајем новембра 1876.

КЊИЖАРА БРАЋЕ ЈОВАНОВИЋА.

ПОЗИВ

у редовну главну скупштину

„СРПСКЕ ЧИТАОНИЦЕ У Н. САДУ“

која ће се држати **2. (14.) јануара 1877. у два часа по подне** у просторијама друштвеним, и на коју се сви чланови читаонице овим позивају.

Из одборске седнице, држане, 12. (24.) дец. 1876.

Светозар Савковић, тајник. **Петар Натошевић,** председник.

НА ГОДИШЊУ ГЛАВНУ СКУШТИНУ

„Задруге Срба занатлија новосађана“

која ће бити у четвртак 13. (25.) јануара (у очи св. Саве) ове год. у здању овдашње српске народне основне школе у II. разреду у 8 сати у јутру позивам по §. 16. правила задружних све задругаре.

Предмети већања:

1. Оверовљење задругара, који дођу на скупштину.
2. Читаће се књига: Именица чланова.
3. Избор частника и половина одборника.
4. Извештај одборов о свом овогодишњем раду.
5. Извештај благајника и предлог ревизора о благајн. апсолуторији.
6. Примање новоуписаних занатлија задругара.
7. Извештај о искљученим и избрисаним члановима.
8. Избор с коцком половине поротника.
9. Предрачун за 1877.
10. Предлози појединих чланова по §. 16. друго зачело.
11. Избор 3. за оверовљење скупшт. записника.

У Новом Саду из ред. одб. седнице од 2. (24.) децембра 1876.

ЂОРЂЕ ЈАСНИЋ. председник.

Курз бечке берзе 18. (30.) дец.

5% металлиде	60 95
5% народног зајма	66 40
Државни зајам од 1860 г.	110 25
Акције банчине	818.—
Кредитне акције	135.60
Лондон	124.75
Угарске разтеретнице	73.23
Темишварске разтеретнице	71.—
Ердељске разтеретнице	71.75
Хрватско-славонске разтеретнице	74.50
Сребро	113 65
Ц. кр. дукати	5 94
Наполеондори	9.98

ОГЛАСИ.

СТЕЧАЈ

По закључку вис. патроната овдашње срп. вел. гимназије од 19. децембра 1876.бр. 179. расписује се овим стечај на једно упражњено професорско место за класичну филологију.

Редовна плата испитанога професора је 1100 ф. а. вр. 10% у име стана и 100 ф. повишице после сваких 5 година службовања, а неиспитанога 682 ф. 50 н. и 10 % у име стана.

Молитељи имају своје молбенице, снабдевене нужним исправама, послати за 4 недеље од дана првога огласа вис. патронату ове гимназије.

У Новом Саду 28. децембра 1876.

2—3 **Управа срп. вел. гимназије.**

СТЕЧАЈ.

На о ној пучкој школи у Инђији упражњено је место учитеља и уједно црквеног певца источно-православне вероисповести уз годишњу плаћу од 500 фор. 3 фата дрва, слободан стан и башту.

Проситељи имају своје на кр. хрв. слав. далм. земаљску владу управљене молбенице с крштеним писмом, сведочбом о учитељском оспособљењу, досадањем службовању и моралном понашању опћинском школском одбору у Инђији поднети до 20. јануара (по нов.) 1877.

У Вуковару 20. децембра (по нов.) 1876. 3—3

Кр. надзорништво за пучке школе жупаније сремске.

---

1. Право точења пића у Каменици издеје се од 1. фебр. 1877. на три године.

2. Рит у Беочину за попашу 222 јутара а 2000 кв. од 1. јан. 1877. с тим да ће властелинство 40 јутара за себе задржати где буде хтело.

3. Беочински пашњак 78 јутара а 1200 кв. од 1. јан. 1877

Оферти се имају слати у Будим до 31. децем. 1876. Grof Karacsonyi Central Kancellei in Palais Ofen.

Услови могу се у писарни властелинској сваки дан угледати. 3—3

Управа властинства у Каменици.

?? КО ОЋЕ У НОВИ САД ??

Из околине пошт. публику имам части споменути да за сваку прилику најбоље и најфиније рукавице кожње дупло шивене за 1 ф, 10 н. само у лебарској улици код **Циглера** могу добити.

ВИДЕНСКА ЦЕНТРАЛА

од

27 кр. & кр. 40.

мануфактурни есапи

КАРЛА ХАЈМА

у Бечу

(Carl Heim, Wien. Wieden, Haupt strasse 20.)

Примањем великог фабричког стовариштa у стању сам да дајем најновије јесење и зимске материје за хаљине најодабраније каквоће: Беж, Мохер, Листр, Ватмол, Дијагонал, Кникебоке, Фланели по најјефтинију цену од 27. кр. и 40. кр. риф.

Даље по исту цену богато стовариште свилених и сомотских кадивелих пантљика, дамастсалвета, пешкира, подвратника, ћилима за собе, марама наврат, за господу и за госпе, као и многе друге ствари.

Мустре се дају на захтев забадава. Наруџбине из провинција обављају су по наплати (per Nachnahme) најтачније.

ЈЕДИНА РАДЊА У БЕЧУ!

која узимајући у обзир рђава времена, цену својих еспапа још за 30 процената спушта је:

Фабричко стовариште кина-сребра од Х. Бетелхајма и друга у Бечу

(H. Bettelheim & Comp. Wien. Kärntnerstrasse 14. im Bazar)

Коштају н. пр.

	пре	сада		пре	сада
6 кавених кашика	3.50	1.50	1 Наргиле за турски дуван	4.—	1.50
6 кашика за јело	7.50	2.75	6 тацли за шећер	3 50	1.20
6 ножева за сто	7.50	2.75	1 кутија за путер	3 —	1.50
6 виљушака за сто	7.50	2.75	3 плута (запушача) с фигурама	3.—	90
1 „супшпепфер“	5.—	2.50	1 пар чирака	6.—	3.—
1 „милхшепфер“	3.—	1.50	1 суд за тај	8.—	6.—
1 мока-шоља с кашиком	6.—	3.—	1 судва сирће, зејтин	8.—	5.—

Особито за поклоне удешено

6 ножева	сва 24 ком. у елег. кутији у место 24.— само 9.50	6 десерт-ножева	24 к. у елег кутији у место 26.— само 9.75
6 виљушака		6 дес.-виљушака	
6 каш. за јело		6 десерт-кашика	
6 каш. за каву		6 рашљи за нож	

Најновија паста за чишћење злата, сребра и **кина-сребра**, од комада 25 н. 6 комада ф. 1.20. Дивне тацле, судови за тај, „тај-сервис,“ намештаји за сто, жирандоли, шећерни посипачи, разбијачи јаја, гарнитуре за јаја, згоде за држање чачкала, гривне за салвете итд. итд. За стране по наплати (per Nachnahme) тачно и савесно. — На захтевање послаће се опширан списак цене **забадава** 6—8

ЗА ЖЕНСКЕ

КУРЈУКА

$2\frac{1}{2}$ ф. $3\frac{1}{2}$ ф. комад и $5\frac{1}{2}$ ф. лепши

од чисте косе риф дугачки, свакојаке боје на захтевање по мустри шаљем per Nahnahme. Адреса: **N. Danilovacz**, Friseur IX. Bezirk Althangasse 11. Wien. 3—5

РАДИ РАТА

морадоше велике пошиљке рубља на исток изостати, присиљена је

творница рубља за опрему невеста

од

А. Штрауса у Бечу, Rothenthurmstrasse 21.

све преостале мање и веће пошиљке, као: мушког, женског и дечијег рубља, платна, цепни марама, чаршава, и т. д. само да се велико стовариште што брже разпача, уз следеће веома јефтине цене разпродати.

У место два само једну форинту.

	пре	сада
1 гаће	ф. 1.50	—.75
12 енгл. марама од батиста са бојадисаним крајевима и порубљени	ф. 2.—	1.—
1 мушка кошуља од ширтинга глатка или нашивених прсију	ф. 2.—	1.—
1 бојадисана кошуља најновији крој	ф. 2.—	1.—
1 енглеска трико-кошуља или гаће, бела, или бојадисана	ф. 2.—	1.—
6 фини марама од батиста са бојадисаним крајевима и порубљени	ф. 2.—	1.—
6 најновији троструки огрлица	ф. 2.—	1.—
1 шлинг. женска кошуља од ширтинга	ф. 2.—	1.—
1 елегантне женске гаћице порубљене и искићене	ф. 2.—	1.—
1 најфинији порубљ. корзет од ширтинга	ф. 2.—	1.—
6 зајемчени марама од платна	ф. 2.—	1.—
1 платнене гаће	ф. 2.—	1.—
1 бојадисана кошуља од кретона	ф. 3.—	1.50
1 бела мушка кошуља, глатка на прсима	ф. 3.—	1.50
1 богато искићена женска кошуља	ф. 3.—	1.50
1 фино везене женске гаћице, укусно израђене	ф. 3.—	1.50
1 доњна женска сукња од ширтинга најбољег кроја	ф. 3.—	1.50
1 мушке гаће од румбургерског платна	ф. 3.—	1.50
1 енглеска оксфорд-кошуља, најновија мустра	ф. 4.—	2.—
1 мушка кошуља од румбургерског платна са нашивеним прсима	ф. 4.—	2.—
1 врло фина кошуља за балове, руком везена најновијег кроја	ф. 4.—	2.—
6 пари фини енглески наруквица	ф. 4.—	2.—
1 фино везена кошуља, богато искићена	ф. 4.—	2.—
1 елег. француски корзет са везом	ф. 4.—	2.—
1 доњна жен. сукња са богатим накитом	ф. 4.—	2.—
1 женске гаћице, од најбољег порхета глатке и богато удешене	ф. 1.—	1.25 1.50
1 сукња од најбољег порхета, глатка и богато урешена	ф. 1.50	2.— 2,50
1 корзет од предена порхета, глатак и богато искићен	ф. 1.25	1.50 2.—
1 најфинија мука кошуља од румбургера, глатка или са порубчићима	ф. 2.50	3.— 3.50 4.—
1 најфинија мушка кошуља од румбургера разно везена	ф. 3.50	4.— 4.50 5.—
1 женска кош. од платна глатка	ф. 1.50	2.— 2.50 3.—
1 женска кош. од платна фино везена	ф. 2.50	3.— 3.50 4.—
1 ком. порх. финог 30 рифи	ф. 7.50	8.— 9.— 10.— 11.—
6 чаршава, ширина $^{8}/_{4}$ без шва		ф. 9.— 10.—
6 чаршава најфинији, ширина $^{8}/_{4}$ без шва од чистог платна		ф. 13,50 14.50 16,50
1 столна оправа за 6 особа од цвилиха и дамаста		ф. 3,— 3.50 4.— 4.50 5.50
1 столна оправа за 12 особа од цвилиха и дамаста		ф. 8,50 10.— 11.— 12.— 14.—
1 комад домаћег платна 30 рифи, ширина $^{4}/_{4}$		ф. 5,50 6.50 7.50 8.—
1 комад креас-платна 46 рифи ширина $^{5}/_{4}$		ф. 16.— 17.— 18.— 18.50
1 ком. ирлендера или холендера 50 рифи, ширина $^{5}/_{4}$		ф. 18.— 19.— 20.— 22.— 24.— 27.— 30.—
1 комад румбургерског платна 54 рифи, ширина $^{5}/_{4}$		ф. 24.— 27.— 30.— 33.— 36.— 40.— до 60.—
12 пешкира од цвилиха или дамаста		ф. 3.— 3.50 4.— 5.— 6.— 7.— 8.—

Ко купи најмање за 50 ф. добија **БАДАВА: 1 столну оправу за шест особа од дамаста или 24 цепне мараме.** 3—30

Писмене наруџбине обављају се уз приложену своту или пошт. подузећем најбрже и најсавесније. Ценовници и погодбе за опрему невеста шаљу се бадава.

Наруџбине уз приложене новце или подузеће одправља

творница рубља за опрему невеста

од

А. ШТРАУСА У БЕЧУ

(A. Strauss, Wien Rothenthurmstrasse 21)

СРПСКА КЊИЖАРА БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМЕ САДУ

препоручује као дарове и уздарје о божићу и новој години следеће књиге:

Венац, приповетка за децу од К. Шмита посрбијо С. Ћурчић — — — — — —.60
Мали Димничар, приповетка за децу, са више слика, посрбијо С. Ћурчић — — —.60
Робинсон Крусе, са сто слика, издао Коста Мандровић — — — — — — 1.20
Две посестриме, приповедка за мале српкиње — —.20
Две приповедке, из збирке Кр. Шмита, посрбијо Н. Г. — — — — — —.30
Девојачки свет, књига за одрасле девојке, од Матице Српске, са 20 дуката награђена, написао Мита Петровић — — — — 1.—
Дечији свет, књига прва, „Венац песама“ оплео га за малу српчад чика Стева — — — — — —.20
Дечији свет, књига друга, „Слике и прилике“, за одраслу Српчад написао Чика Стева — — — —.40
Ђачка радост, од М. Ђ. Миличевић — — — —.30
Занат је златан, за децу од Деспотовића — — —.20
Како је у месецу, за зрелију младеж српску написао Димитрије Јосић — — — — — — — — — —.30
Котарчица цвећа, приповедка за старо и младо, посрбијо Д. Јосић — — — — —.30
Галебова стена, написао Жил Сандо, с француског превео М. Ђ. Миличевић — —.80
Птичар, приповедка за омладину, од Ф. Хофмана са сликама — — — — — —.70
Ружице, одабране приповедке за женску децу, превео са француског, по Жан Бељу Мита Калић — — — — — — — — — — — — — — — —.30
Радња и злато, од Ф. Хофмана, с немачког преведено — — — — — — — —.20
Мали дарак, написао Н. Мусулин Гомград — — — — — — — — — — —.40
Божић — — — — — — — — — — — — — — — — — — —.10

НА РАДОСТ ДОБРОЈ ДЕЦИ

о божићу и новој години о испитима и сваком другом приликом.

ИЗИШАО ЈЕ НАКЛАДОМ

СРПСКЕ КЊИЖАРЕ БРАЋЕ М. ПОПОВИЋА У НОВОМ САДУ

РАДОВАНОВ ДАР

са 22 слике у књизи и уз то 2 повеће слике уздарја (премије) књига прва, млађаној браћи својој уређује Чика Стева.

Књижица ова, пет табака на средње коло, броји 80 страна штампани и стаје **25** *новчића.*

Препродавцима *и ко наручи више од пет* комади, даје на сваки 5 књижица **по један** *а на десет* **по три** на дар.

Родитељима, па и одборима црквено-школским, који о благим дневима, испитима и у другим приликама својој дечици чине дарак радости — препоручујемо ову **књижицу**, која садржајем својим нимало не заостаје иза ове врсте књижевне у других народа.

Наручбине примају се *за готов новац*, или с *наплатом на пошти.*

У Новом Саду, пред божић 1876.

Браћа М. Поповићи.

Четир поучне припоповедке, за српску младеж из немачког по Еберсбергу —.20
Честитке о имендану новој години, израдијо П. Д. друго издање — — — — —,20
Крст и круна, образ из прошлости српске, од дра Јов. Суботића — — — —.20
Маркова сабља, алегорија у 2 дела, од Ј. Ђорђевића 30
Игре српске народне, које се забаве ради на састанцима играју — — — — —.25
Село златотворно, превео Димитрије Поповић — —.60
Неколико народних песама, за учење на изуст, у српским основ. школама —.15
Бисер и драго камење, за украшење детиње душе —.15
Песме Краљевића Марка — — — — —.10

Одговорни уредник др. Милан Ђорђевић. Издавалац „Задруга за срп. нар. штампарију“, Српска народна задружна штампарија.